

Kinderen aan het Avondmaal, en belijdenis doen.

Twee dingen die op het eerste gezicht niets met elkaar van doen lijken te hebben, maar overduidelijk in elkaars verlengde liggen, zijn het vraagstuk rond kinderen aan het Avondmaal én dat van het belijdenis doen. In dit epistel stellen we ons de vraag of we kinderen wel of niet aan de Maaltijd des Heren moeten toelaten, en hoe het zit met het belijdenis doen.

Dit vragen we ons af, omdat we willen dat wij als Gereformeerden onze jongeren nog kunnen bereiken.

De hoofdvraag moet dan ook zijn: "Hoe spreek je jongeren op zo'n manier aan, dat de boodschap van het christelijk geloof en de Gereformeerde leer nog landt bij hen?"

De vraag mag duidelijk 'kerkelijk' gesteld zijn, maar is dat een verboden denkwijze? We zitten toch niet voor niets binnen het Gereformeerde kerkverband? We zitten daar toch, omdat wij vinden dat dáár Gods woord gesproken, nagesproken, geleefd, en nageleefd wordt?

Als wij dat vinden, dan mag je die vraag best stellen. Je hebt het beste voor met je jeugd. En die mag je best vasthouden. Je mag je jeugd best overtuigen van de waarheid op de manier waarop jij denkt dat die het best tot uiting komt.

De meeste mensen gaan door kritisch bijbellezen juist uit de Gereformeerde Kerken weg. Ik ben door dezelfde manier juist de andere kant op gegaan. Misschien omdat ik er altijd op gehamerd heb dat er geen breuk is tussen het Oude en het Nieuwe Verbond. Het Nieuwe Verbond in Christus is immers de vervulling, de ware eredienst, van het Oude Verbond.

Twee belangrijke punten uit het Oude Verbond zijn verheven tot sacrament in de Kerk van Christus.

Hiermee land ik aan bij het eerste punt. Moet het Avondmaal opengesteld worden voor kinderen?

Beide sacramenten van de Kerk zie ik als voortzettingen uit het Oude Testament. De doop is de voortzetting van de besnijdenis (Kol. 2:11). Dit belijden wij als Reformatorische Kerk overduidelijk. Dit komt in het doopformulier telkens naar voren. Waarom zien wij het Avondmaal dan niet als voortzetting van het Paschamaal?

Waarom zie ik het wel zo? Dit om een aantal redenen.

Christus heeft het Avondmaal tijdens de Paschamaaltijd ingesteld. Is dit toeval? Nee, ik denk van niet. Het Paschamaal was de maaltijd waarin het volk Israël haar verbondenheid met haar God meer voelde. Ze gedacht de bevrijding van de slavernij in Egypte. Ze gedacht de uittocht uit het land des doods.

Met het Avondmaal mogen wij gedenken dat wij bevrijd zijn van de slavernij van de zonde. En we mogen gedenken dat we uitgeleid worden uit het land van de dood, door Christus' opstanding.

Mijns inziens wordt teveel nadruk gelegd op de bevrijding van de slavernij, en de dood van Christus. Maar in mijn ogen is onlosmakelijk met de dood van Christus, de opstanding van Christus verbonden.

Waar je over Zijn dood spreekt, moet je tegelijkertijd over Zijn opstanding spreken.

Maar waarom kinderen aan het Avondmaal?

Om volledig recht te doen aan de verbinding tussen Oude en Nieuwe Verbond.

Aan het Paschamaal deden ook de kinderen mee. Ook al waren zij onwetend over het hele gebeuren. Ze deden mee. Ze deelden in de vreugde, ook al wisten ze niet waarom! Het jongste kind vraagt bij die maaltijd nota bene waarom dit maal gevierd wordt.

De onwetendheid van de kinderen was geen belemmering om ze het Paschamaal te onthouden, maar het werd ingezet om ze het te laten begrijpen.

In deze zin mogen we onze kinderen ook bij het kerk zijn betrekken. Ze worden gedoopt, omdat ze niet weten dat ze in de veroordeling van Adam delen, en niet weten dat ze ook in de bevrijding door Christus mogen delen.

Laat ze aan het Avondmaal deelnemen. Op jonge leeftijd reeds worden de kinderen dan deelgenoot aan het deel van Christus' lichaam. Je leert ze misschien nog wel meer waarom ze gedoopt zijn. Door het Avondmaal laat je ze proeven van het doopwater.

Nu weet ik dat er ook een groot nadeel kleeft aan kinderen aan het Avondmaal. En ik wil dat niet onbesproken laten. Het Avondmaal veronderstelt een relatie met Christus. Kinderen kunnen niet op eigen kracht het verschil tussen goed en kwaad aanwijzen. Daar wijzen de ouders op. Op deze manier hebben jonge kinderen nog geen keuze kunnen maken voor Christus, zoals wij belijdende leden hebben kunnen doen.

Dit ziende, lijkt het nadeel sterker dan het voordeel. Daarom wil ik het nadeel graag ontkrachten, door met een alternatief te komen. En dit alternatief raakt niet alleen het Avondmaal, maar ook de manier waarop wij onderwijs geven aan onze kinderen, en de manier waarop de belijdenis des geloofs afgelegd wordt.

Ik vind dat met het toelaten van kinderen aan het Avondmaal de verbondsgedachte sterker gemaakt wordt. De kinderen horen er óók bij. Je mag ze niet uitsluiten. Want het is toch raar dat ze met doop er wel bij horen, maar bij het Avondmaal juist niet? Dit is inconsequent. Daarom de vraag hoe we ze erbij kunnen betrekken.

Doordat wij veel ophangen aan het woord toetsing van jezelf, om je af te vragen of je waardig bent het brood en de wijn te genieten, kunnen kinderen niet meedoen. Dit toetsingsprincipe wordt in het volgende stuk niet losgelaten, maar krijgt een nieuwe invulling.

Ik ga terug naar de doop. Bij de doop beloven de ouders toch dat ze het kind godvrezend willen opvoeden. En wij gaan uit van een verantwoordelijkheid van de ouders zolang het kind incapabel is zelf keuzes te maken voor of tegen God. En daarom voor het Avondmaal, komt wederom de verantwoordelijkheid van de ouders om de hoek kijken. Ik ben me ervan bewust dat kinderen niet op eigen verantwoordelijkheid aan het Avondmaal kunnen deelnemen. Dit was met het Paschamaal ook niet zo.

Wanneer de jonge kinderen op verantwoordelijkheid van de ouders kunnen aangaan, dan voorzie ik geen problemen. Want, dat de kinderen verlost zijn, komt omdat ze geheiligd zijn door hun ouders die hen opvoeden. En tot een bepaalde leeftijd hebben de ouders die verantwoording.

Ouders van jonge kinderen moet dan ook duidelijk ingeprent worden dat ze hun kinderen niet zomaar even mee kunnen nemen naar de tafel.

Wanneer de ouders de kinderen toetsen, is de drempel voor een kind om Avondmaal te vieren even hoog als voor een volwassene. En ouders weten goed of hun kinderen daartoe in staat zijn, of niet. En van jongsaf aan moeten kinderen opgevoed worden met een Christelijk godvrezend leven. Laat ze vanaf het begin ook deelnemen aan de Maaltijd des Heren, en laat ze duidelijk merken dat de voorbereiding daarop meer is dan alleen sorry zeggen voor de verkeerde dingen.

Waar eindigt de verantwoordelijkheid van de ouders dan?

Op het moment dat het kind 18 geworden is, en de leeftijd van de volwassenheid bereikt heeft volgens de Nederlandse wet?

Of op het moment dat het kind naar de catechisatie gaat, als hij 12 of 13 is?

Het tweede punt lijkt het meest geschikt. In de Joods-Christelijke traditie is een kind met 13 geestelijk volwassen, en is het geschikt om dieper onderricht in de leer van het geloof te krijgen. De Joden hebben de Bar-Mitswa (zoon van de Wet), en wij beginnen met de catechese.

Vanaf hier begint de eigen verantwoordelijkheid van een kind. In de catechese moet hier ook op ingesprongen worden. Ingesprongen op het feit dat het niet meer vanzelfsprekend is dat je nu aan het Avondmaal deelneemt, want het is geen traditie. Avondmaal is voor gelovigen. Je kon als kind aan het Avondmaal, omdat je ouders geloven, en verantwoordelijkheid voor je dragen, maar nu ben je oud genoeg om zelf die verantwoording te dragen. Het moet echt duidelijk worden dat het een hoge verantwoordelijkheid is.

Bijvoorbeeld, wanneer je uit vrije wil naar de kerk gaat, en Jezus wilt liefhebben en Hem wilt volgen, dan is er geen belemmering om deel te blijven nemen.

Maar verplichten je ouders je naar de kerk te gaan, en zit je ongeïnteresseerd in de diensten en op de catechese, dan is het verstandig om NIET aan te gaan.

Hierin blijft een stuk verantwoording bij ouders en catecheten liggen, maar de meeste verantwoordelijkheid komt bij het kind zelf te liggen.

Vanaf hier wordt geloof een criterium, en niet belijdenis.

Door jonge kinderen aan het Avondmaal te laten gaan, belijd je niet alleen met de mond dat ze erbij horen, maar je laat het ook zien door je daden.

Angst voor verbondsautomatisme kan hier niet in voorkomen, wanneer het duidelijk gemaakt wordt wanneer een kind wel of niet aan kan gaan.

Meer dan eerst worden kinderen vanaf hun 13de gepusht tot een concrete beslissing voor of tegen Christus. De keuze wordt dagelijks bewust gemaakt.

Tot 12 à 13 jaar is het de verantwoordelijkheid van de ouders dat kinderen wel/niet aangaan. Hierna is het aan het kind zelf wat hij/zij met die verantwoordelijkheid doet. Kinderen gaan bij het lezen van het formulier ook meer nadenken over of ze wel of niet kunnen aangaan, want iemand die op onwaardige wijze het brood eet, of uit de beker drinkt, die treft een zwaarder oordeel.

Catechese en belijdenis doen.

Hier kom ik op een tweede punt, die ook verandering ondergaat wanneer kinderen aan de tafel des Heren genodigd worden. Het belijdenis doen wordt meer een formaliteit als je dat zo houdt als dat het nu is. Want kinderen die op hun 14^e of 15^e aangaan, hebben klaarblijkelijk allang de keuze voor Christus gemaakt.

Je zou de geloofsbelijdenis (die toch een buitenbijbelse formaliteit is) kunnen vervroegen. Je kan de leeftijd daarvoor bijvoorbeeld vrijgeven op 14.

Geloofsbelijdenis moet eerder kunnen.

Hier teken ik dan wel bij aan, dat het catechetisch onderwijs dieper moet ingaan op de christelijke leer dan dat nu het geval is.

De belijdeniscatechisatie (moet dan een andere naam krijgen) kan gebruikt worden om volwassenen (volgens de Nederlandse wet) voor te bereiden op wat er in de kerk van je verlangd wordt. En dat je daarbij ingaat op dingen als commissies, en kerkenraad, en stemmen. En dat soort formele dingen. Je had dan al beloofd Christus te dienen. Nu komt erbij dat je ook bereid bent, en de leeftijd hebt, om de kerk te kunnen dienen met je gaven. Je belooft toewijding aan de kerk. Je kan dit soort volwassenenonderwijs best aanbieden aan jongeren van 18, want die zien zichzelf als volwassenen.

Je doet dan niet één keer, maar twee keer belijdenis. En als kind heb je dan drie belangrijke stadia in het leven:

1. Doop
2. Geloofsbelijdenis (maar nog niet volwaardig lidmaat van de kerk).
3. Belijdenis van de kerk (waarbij je je dan ook werkelijk bindt aan de kerk).

Het laatste punt is dan een formaliteit waar wel aandacht aan geschonken mag worden, maar dat minder aandacht gaat krijgen dan belijdenis doen.

In het huidige systeem is er het manco dat jongeren wel voorbereid worden op belijdenis doen, maar niet op het kerkelijk leven. Je valt na je belijdenis als het ware in een gat. Het onderwijs is voorbij, en je moet in het kerkelijk leven een plekje zien te

veroveren. Vaak draagt zo'n gat bij aan zitten op je gat op zondagmorgen, en verder doordeweeks leef je je eigen leven. De huidige manier van geloofsbelijdenis doen, is teveel vragen van onze jongeren.

Werkt dit bij de jongeren?

Ik denk van wel, want ze worden graag behandeld als volwassenen. En wanneer je ze vanaf een bepaalde leeftijd de mogelijkheid geeft om op eigen verantwoording beslissingen te kunnen nemen, leren ze ook goed na te denken voordat ze wat doen.

Slot

Nu lopen jongeren vaak nog weg naar Evangelische kringen waar ze op 14 wel hun geloof kunnen belijden. Wanneer wij die mogelijkheid openstellen, dan is de kans groter dat ze ook binnenboord blijven, en dat wij ze juist niet kwijtraken.

Met dit idee kan je buitenstaanders laten zien dat je met mond en handen belijdt dat kinderen ook binnen het verbond horen. Want het is echt te gek voor woorden dat ze met doop er wel bij horen, en met Avondmaal niet.